

videlse af Laaneformaalet, at Pengene kunde anvendes til Driftsaaen i Almindelighed, er det ikke af Beskedenhed alene, men fordi det i denne Stand ikke er nogen herskende Anskuelse, at det vilde være tænkeligt, at det skulde være et Statsformaal at yde Medlemmerne over en lav Sko Laan til at etablere sig eller til at udvide deres Forretninger for. Og selv om nogle i denne Stand maatte mene, at det var en Statsopgave, hvis Statskassen bughede af Penge, saa at den laa med større Kapitaler, som savnede en fornuftig rentebærende Anbringelse, vilde de ganske sikkert i Øjeblikket, hvor Statskassens Forhold er det modsatte, ikke have anset det for muligt at henvende sig til Rigsdagen eller Bevilgningensmyndigheden for at faa Summen forøget med et saadant Formaal for Øje.

Jeg vil dvæle et Øjeblik ved de Begrænsninger, der er for Bevillingen. For det første er det en fastslaaet Regel, som man fra vor Side er nødt til at følge, og saa fordi den er fastslaaet af Rigsdagen og Ministeriet, at der ikke kan laanes ud til Driftsaaen mod Sikkerhed enten i Bygninger eller mod Kaution eller lignende. For det andet kan der aldrig ydes Laan til en ung Mands Etablering eller Bosættelse. Mellem Ansøgerne er der hvert Aar et ikke ringe Antal, der søge om saadanne Laan, og som derfor straks stryges af Ansøgningslisten, fordi det er udelukket, at de kunne faa Laan. Det fordres af enhver, der skal opnaa Laan, at han allerede sidder i Bedrift, og det, han kan søge om, er kun Midler til Anskaffelse af Maskiner til Forbedring eller Højnelse af Bedriften. Og naar det kræves, at han skal sidde i Bedrift, er det naturligvis med den Hensigt, at han skal have godtgjort Evne til at føre en Bedrift. At yde Laan til den unge Mand, der etablerer sig, om hvem man endnu ikke ved, om han er en Dygtighed eller en Umulighed, vilde være en højst usikker Anbringelse af Statens Midler. Man kræver altsaa af de Haandværkere, som søge — de skulle alle være ubemidlede Folk —, at de i nogen Tid, efter det Skøn om dem, man nu i Øjeblikket har, skulle have ført en Bedrift paa en saadan Maade, at det viser sig, at de have Evne til at klare sig paa en anstændig Maade, at de af deres egne anses for at være hæderlige Folk, at det er Folk, der svare enhver sit i deres beskudne Virksomhed.

Altsaa kræver man for det første Skudsmaal om en vis Soliditet. Dernæst kræves det, at de skulle vise noget Anlæg for at

være Fremskridtsmænd. Det er jo, som den ærede Ordfører ganske rigtigt sagde, ikke paa nogen Maade Meningen, at Laanene skulde anvendes til Eksperimenter, thi derved vilde den solide Side igen fuldstændig falde bort. Eksperimenterne maa drives paa anden Maade. Det, man i Virkeligheden vil sikre sig, naar man staar overfor en saadan Laansøger, er, at her har man for sig en hæderlig og dygtig Mand. Hvis han sidder og forsørger en Familie paa anstændig Maade med primitive og smaa Midler, og han ved et saadant Laan kunde faa Midler til at anvende moderne Værktøjsmaskiner, vilde han for det første kunne forsørge sig selv og sin Familie paa en langt rundeligere Maade, og for det andet kunne tjene som Eksempel for Naboer og Genboer rundt omkring i hele sin Egn, omtrent paa samme Maade som de Husmænd, der præmieres for fortrinlig Havedyrkning eller Huslodsdyrkning, og derved bidrage til Højnelse af Faget. Det har aldrig nogensinde været Tanken, at denne Bevilling skulde have noget at gøre med noget, der kunde ligne Fattigunderstøttelse. Laanene skulle gives til ubemidlede Folk, men først og fremmest til dygtige Folk med Evne til at være Fremskridtsmænd, dette sidste er Nummer et, det næste er, at de tillige ere ubemidlede.

Naar man saa efter den ret indgaaende Undersøgelse, som finder Sted med Hensyn til Andragerne, skønner, at Betingelserne ere til Stede, saa iværksætter man en Vejledning. Det er nemlig ikke tilstrækkeligt, at vedkommende er dygtig i sin Bedrift og selv har en Forestilling om, at hvis han fik forbedrede Arbejdsredskaber i Hænde, kunde han udrette mere. Af Mangel paa egentlig tekniske Kundskaber har han ofte kun uklare Forestillinger om, hvad han vilde evne at udrette ved Hjælp af saadanne Maskiner. Saa kommer den Vejledning til, som udføres i hans og hans Stands Interesse. Denne Vejledning drøfter alle de vedkommende Spørgsmaal med ham: Hvad han vil med disse Maskiner, hvorvidt han har et Afsetningsmarked, saa at han vil kunne sælge det, han vil kunne producere mere ved Hjælp af moderne Maskiner, hvilke Typer af Maskiner der ere ønskelige for ham og passe for hans Forhold o. s. v. Alle saadanne Ting blive gennemdrøftede med ham, og naar man saa er bleven enig med ham og ser, at hans Formaal er fornuftigt, indstiller man ham, og saa kan han haabe, at Laanet bevilges ham af Indenrigsministeriet.